

Vsi nasveti vlad niso nič pomagali, zato se je vzdignila sedaj vsa dežela itd.«¹⁾ Torej po pravici kaj imeti, to se pravi po laških pojmih tlačiti, in ugrabiti se pravi — osloboditi!

Poveljništvo naše armade je vedno pazilo na sovražnika in vse njegovo gibanje, pa tudi skrbno se varovalo, da se ni o njegovem delovanju v laškem taboru nič zvedelo. Ker je bila glavna sila laške vojne še vedno razdeljena, zato je sklenil nadvojvoda, da se čim najhitreje in najodločneje v bran postavi močnejšemu delu. V ta namen je bilo skleneno, da ostane avstrijska armada do 22. dné mirno za Adižo, potem pa naj mahoma udari na hribovje ob Minciu in zgrabi sovražnika. Dné 23. naj bi se zbrala armada pri Veroni. Le majhen del je bil namenjen, da bi branil armado za hrbtom, in brigada Zastavnikovičeva naj bi branila železnice in zadrževala kak upor med Lahi.

Ni naš namen — in tudi preobširno bi bilo — opisovati gibanje naše in sovražne armade. Omenjamo le, da je

¹⁾ »Novice«, 1866, str. 212.

naš kranjski 17. polk, ki je bil poprej v Benetkah, prišel po železnici dné 14. in 20. junija v St. Bonifacio.

Dné 23. junija se je imelo pričeti bojevanje. A Lahi so bili jako silni in se začeli gibati že pred obrokom. Ob 7. uri tega dné se je pa začela vsa laška armada pomikati čez reko Mincio. Prišla je čez reko, torej čez mejo, brez kake opovire. Zato so Lahi mislili, da se ne bodo Avstrijci branili tukaj med Adižo in Minciem, ampak za Adižo, torej so sklenili takoj, da zasedejo vse višine ob Minciu. Avstrijci so se sicer nekoliko bali, da bi se bili utegnili zjediniti obe veliki laški armadi, a ta strah je bil prazen.

Dné 23. junija je stala naša armada, ki je štela 71.824 mož, 3536 jezdecev in 168 topov pri Veroni; nameravala je udariti naslednji dan proti sovražniku ob Minciu, broječemu 120.000 vojakov, a za seboj, za hrbtom je imela oddelek sovražnikov, broječ 90.000 mož, ki je s težavo in polagoma koračil čez reko Pad.

Dné 24. junija na vse zgodaj se je pomaknila armada naša proti sovražniku, in tako je prišlo do bitve pri Custozzi.

(Konec.)

Pred bitvo.

(K sliki na strani 249.)

Zareče solnce s sinjih gor
Poljublja evetni grič ognjeno,
Molcé pod gričem vojske zbor
Upogne k hladnim tlom koleno.

Nad njim tedaj za blagoslov
Duhovnik vspnè roke tresoče:
Da zmagonosno roj sinov
Iz bitve bi se vrnil vroče.

Bodriti ni mu treba trum,
Saj, kdor domovje svoje brani,
Zažiga mu dolžnost pogum,
Dolžnost pa lastni duh mu znani.

Molitev njemu je oblast,
Za rodne sine v srcu plava:
Junakom živim — zmage čast,
Junakom mrtvim — neba slava!

A. M.

